

נחת בגיניה. דודאי ארבע גליות הוו, תלת, לקבל תלת קליפין דאגוזא, דאינון תהו, קו ירוק, קליפה ירוקא דאגוזא. תנינא בהו, אבנין מפולמין, דאינון סלעים תקיפין, דמארי מתניתין פסקו מינייהו כמה פסקות, ונקיט לון, לאפקא מיא דאורייתא. ובגין דא אתקריאו אבנים מפולמות, דמנייהו מיין נפקין. קליפה תליתאה, דקיקא, גלותא תליתאה, דהוה זעיר, והאי איהו וחשף. גלותא רביעאה, תהום רבה, חלל דאגוזא. והאי איהו, (בראשית א) וחשף על פני תהום.

ואתקרי בור, דנפל שמה שור, דא דכתיב פיוסף, (דברים לג) בכור שורו הדר לו.

דאתמר ביה, (בראשית לו) וישלכו אותו הבורה. נוקבא בישא. והבור רק, דכורא (נ"א דכורא), רק בלא תורה, אבל נחשים ועקרבים יש בו. ודא גלותא רביעאה, דרשעים מלא נחשים ועקרבים, רמאים פנחשים ועקרבים, דעקרין מלי דרבנן, ודינין לשקרא, עלייהו אתמר, (איכה א) היו צריה לראש.

ויפן כה וכה וירא כי אין איש, (שמות ב) דישראל, באלין רשיעיא ערב רב, ודא בסוף גלותא. ובגין דא קץ דפורקנא נוקב עד תהום רבה. ורעיא מהימנא, תהום הוא המות בהיפוף אתוון, ולית מות אלא עניותא, אנת נחיתת תמן. והא קא אתבריר לעילא, קמי תנאים ואמוראים, וכלהו נחתין בגינה בתהומא לסייעא לה.

ואנת תניא דמסייע לה יתיר מפלהו, בגין דאנת לויתן (נחש בריח) דימא דאורייתא, מאריה דכל נוינן לויתן אתקרי, על שם אורייתא, דאתמר ביה (משלי א) פי לוית חן הם לראשך. ובך (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

ירר בגללו. שודאי ארבע גליות היו. שלש כנגד שלש קלפות האגוז, שהם: תהו - קו ירוק, קלפה ירוקה של האגוז. שני בהו - אבנים מפלמות, שהם סלעים חזקים, שבצלי המושנה פסקו מהם כמה פסקות, ולקחו אותם להוציא מים של התורה, ולכן נקראו אבנים מפלמות, שמהם יוצאים מים. קלפה שלישית, דקיקא, גלות שלישית, שהיתה קטנה, וזהו וחשף. גלות רביעית - תהום רבה, חלל האגוז. וזהו (בראשית א) וחשף על פני תהום.

ונקרא בור, שנפל שמה שור, זה שכתוב בפיוסף (דברים לג) בכור שורו הדר לו, שנאמר בו (בראשית לו) וישלכו אותו הבור, נקבה רעה. והבור רק - זכר (דבור), רק בלי תורה, אבל נחשים ועקרבים יש בו. וזו הגלות הרביעית, דור של רשעים מלא נחשים ועקרבים, רמאים פנחשים ועקרבים, שעוקרים דברי רבותינו ודנים לשקר, עליהם נאמר (איכה א) היו צריה לראש.

ויפן כה וכה וירא כי אין איש (שמות ב), של ישראל המערבים ברשעים הללו, ערב רב, וזה בסוף הגלות. ומשום כך קץ הגלות נוקב עד תהום רבה. ורעה הנאמן, תהום הוא המות בהפוף אותיות, ואין מות אלא עניות, אתה ירדת שם. והרי זה התברר למעלה לפני התנאים והאמוראים, וכלם יורדים בגללה לתהום לסייע לה.

ואתה תניא שמסייע לה יותר מכלם, משום שאתה לויתן (נחש בריח) של ים התורה, בעל כל הדגים נקרא לויתן, על שם התורה שנאמר בה (משלי א) פי לוית חן הם לראשך, ובך (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'. אדם